

Nicholaus Saliceti artium
et medicine doctoris: abbas
monasterij beate marie de po-
merio (alias Bomgart) ordi-
nis Cisterciensis Argentinen-
sis diocesis. in antidotarium ani-
me prefatiuncula.

Donsueue-
runt artium me-
dicine cor-
poralis au-
ctores exi-
mij inter ce-
teros quos de

medicinis corporibus humanis
edidit libros: et codices. non
nullos componere tractat quos
antidotarios appellat. quibus
antidota quedam meliora po-
tioraque ad singulas egritudi-
nes curandas a solentioribus ma-
gistris ordinata. atque a poste-
ris magis experta in unum con-
gregata inveniunt. ut in anti-
dotario solhanis habeat mesue quod
grabadin dicitur. patet. et in qua-
nto canonis alicene. quod totus est
antidotarius. Rasis quoque et
alii plurimi suis in libris An-
tidotarios ordinarunt. nouis-
sime vero quedam nicholaus nos-
trum viryticus ea in arte docuit
simus. Antidotarium compositum

est. quod famosissimum est. ita ut me-
dici et apothecarii. ipsum suis in
manibus continue habeant. et eo
utantur. Qui sic incipit. Ego
nicholaus rogatus a quibusdam
et ad huiusmodi imitationem:
Et ego nicholaus huiusmodi medici-
ne corporee quondam professor.
nunc vero spiritualis medicine que
de animabus curandis sollicita
est utinam bonus discipulus. hunc
libellum orationum: meditationum
que deuotarum ex pluribus sanctorum
patrum libellis hinc inde collegi
que antidotarium anime appel-
lare volui. eo quod in ipso quibus pluri-
ma saluberrima et efficacissima
reperiuntur antidota siue me-
dicamenta. que sunt orationes
et meditationes deuote: quibus
anime variis languoribus
peccatorum sauciata curari po-
terunt. si diligenter adhibeantur.
Quod autem orationes sint
medicamenta anime. patet Ec-
clesiastici decimo octauo. Fi-
li in tua infirmitate ne despicias
te ipsum: sed ora deum. et
ipse curabit te. et Jacobi ultimo.
Infirmitate quis ex vobis
inducte presbyteros et orat super
eum. et sequitur ibi. oratio enim fidei
sanat infirmum. que auctorita-
tes tamen de infirmitatibus

Collegij Societatis Iesu Dusseldorpiensis

corpilibz dicte videant: multo
magis tñ de spūalibz morbis
ip̄i^o anie intelligi p̄nt. Unde
Hieronym^o. sanam^o inq̄t les
sunt o pestē corpis. orōne autē
pestē mentis. p̄pter qd̄ z apoca
lip̄is q̄nto dictū est de angel.
q̄ habebant p̄thalas aureas
plenas odoramētōruz. q̄ sunt
orōes sc̄tōz. **Medicine** enim
corpales vt plurimū sunt odo
rifere seu aromatice p̄pter qd̄ z
apotecarij huiusmodi medica
mina cōficiētes a plerisq̄z aro
maticarij appellant. vñ z i psal.
Dirigat orō mea sicut incens
sum in p̄spectu tuo. qd̄ quidē
incensum vtiq̄ odoriferuz esse
solet. **Herū** sicut medicine cor
porales in multiplici sunt diffe
rētia. sunt enī digestiue. vt sūt
syrup̄. z laxatiue sic sunt pil
lule: portiōes z electuaria laxa
tiua z opiata q̄ sunt p̄sumpti
ue residui post purgationez. z
cū h̄ p̄fortatiue z alteratiue. et
electuaria sūt alteratiua z con
fortatiua z emplastra vngue
ra olea aque distillate: et mlt̄a
huiusmodi q̄ in **Anthidota**
rijs sub suis rubricis disticte
reperiunt. **Sic** in h̄ libello qui
anthidotari^o anie appellabit.
vt dictū est. ponunt q̄daz me

ditrationes seu orōnes digesti
ue: id est preparatiue ad expulsi
onē. sicut in p̄ncipio eiusdē ha
bent illa q̄ p̄stritionē z dolores
de pctis inducūt. p̄sequēter po
nent medicamina purgatiua.
q̄ nihil aliud sunt q̄ p̄fessiones
siue sacramētales corā p̄bro fa
ciende. siue spūales q̄ corā deo
fieri p̄sueuerūt. **Et** qz sc̄tē eus
charistie sac̄m efficacissimuz
est medicamētuz ip̄ius anie q̄
post purgationē sacramētales
p̄ p̄fessionē z absolutionem fa
cta delent residua pctōrū post
h̄mōi p̄fessionē z absolutionē
derelicta. sicut est pena debita
p̄ peccat̄: z fomes peccādi sūt
z ip̄a ania cōfirmat z p̄fortat
in bonis p̄tutibz. vt habet in
collecta de h̄ sacramēto. sit ab
ludio scelerū: sit fornicatio fragi
litium. sit p̄tra mūdi picula fir
mamentū. **Idcirco** tertio loco
tanq̄ opiata ponent orōes an
z post h̄mōi venerabilis sac̄ri
eucharistie p̄ceptionē dicende
Subiūgent de hinc orōnes z
meditatiōes plurime de passi
one dñi n̄ri iesu xp̄i. in q̄ rep̄t
efficacissimū anthidorū cōfor
ratiuū z restauratiuū oibz an
me languozibz saluberrimus.
ponent z orōnes ad br̄ssimas

uirginē marīā: diuersosq; san-
 ctos ⁊ sanctas dei tāq; electu-
 ariā odorifera ⁊ aromatica q/
 bus spūalis anie defect⁹ tanq;
 medica mēto cordiali restaura-
 tur. **N**onē demum oñones
 plurime p diuersis gratiis spe-
 cialib; impetrādis. vt sunt il-
 le que mane dicunt in exitu le-
 eti p gratia ⁊ actiōe. de custo-
 dia nocturna et impetratione
 grē opandi qd bonū est. ⁊ eui-
 tandi pctā. sicut ⁊ ille que dicen-
 de sunt in aggressu cuiuslib; o-
 peris: ⁊ mltā talia huius. que
 tanq; vnguenta vt emplastra
 ptra omia extrinsec⁹ occurren-
 tia p̄cūla salubriter adhibent
 que oia vt meli⁹ inueniri vale-
 ant ⁊ citi⁹ occurrat qd querit.
 ordinata est tabula in q omia
 ⁊ singula in h libello p̄tenta; p
 ordinē sub suis titulis ⁊ folio-
 rū numero sūt collocata. **N**o-
 tandū tamē est q licet ordo iā
 dicit⁹ valde pueniens esset. ita
 vt libellus iste in tractat⁹ iux-
 ta p̄dictā diuisione; fuisset di-
 stribut⁹: ⁊ oñones seu medita-
 tiones singule sub suis rubri-
 cis iuxta materiā in eis. cōten-
 taz fuissent ordinate. qz tamē
 a plurib; hincinde collect⁹ est
 p̄sens anthidoriari⁹: q nō om-

nes simul habebantur ad ma-
 nū. sed vn⁹ post aliuz est rept⁹
Idcirco in h opusculo p̄tenta
 min⁹ ordinate posita sūt in ple-
 risq; locis. quapropter videns
 do tabulā hic. primo sequētes
 eligit ex ea ⁊ colligat prudēs
 lector quicqd sibi viderit. nes-
 cessarium. ⁊ inueniet illud suo
 folio designatū. **A**duertat eti-
 am q libet bon⁹ catholic⁹ quā-
 te vtilitatis sit p̄ns libellus in
 quo pene ad oia necessaria sa-
 luti anie ⁊ corpis oñones tāq;
 oportuna remedia ⁊ anthido-
 ra inueniant. qui qdez libell⁹
 semp in manib; tenēdus est ⁊
 assidue ruminād⁹. qz cōtinua
 nobis necessitas imminet: vt
 p̄tinue de remedio nob; p̄uide-
 am⁹. quapropter monet nos
 dñs in euāgelio luce decimo-
 octauo dicens. **O**portet semp
 orare ⁊ nō deficere. ⁊ eiusdē vi-
 cesimo p̄mo. **V**igilate inqt oī
 tempe orātes. quib; etiā p̄cor-
 dat illud ap̄li **P**auli p̄me ad
 thessa. vltimo. sine intermissio-
 ne orate. ⁊ ad **R**omanos duo
 decimo. oñoni instātes. ⁊ iaco-
 bi quinto. tristatur aliquis ve-
 strū oret equo anio ⁊ psallet. ⁊
 p̄ma **P**etri q̄rto. **V**igilate in
 oñonib;. **U**n ⁊ sancti dei inter